

Mordet på Knud den Hellige

Oplæg til improviseret historisk teater om dramatiske episoder fra Danmarks middelalder

Danmark var i midten af 1000-tallet stadig et land, som det krævede en stærk konge at holde sammen på. Det var vanskeligt at komme rundt, fordi det var sparsomt med veje og broer. Rundt omkring var de første trækirker begyndt at dukke op



Knud den Helliges død i Skt. Albani kirke i 1086. Illustration fra Danmarks Historie i Billeder (1898).

Vikingetogter var i det store og hele holdt op, men det skete stadig at krigeriske velhavende mænd udrustede nogle skibe og drog på plyndringstogter rundt om i farvandene. Den sidste vikingekonge hed Svend Estridsen. Han brugte meget tid på at drage rundt i riget for at dømme og mægle og vise sit ansigt. Mens han var konge, var der i det store og hele fred i landet. Da han døde blev han efterfulgt af sin søn Harald. Det var ingen selvfølge, at han skulle være konge, så han måtte rundt til alle landet tingsteder for at lade sig hylde.

Da han døde, skyndte hans bror Knud sig at tage magten. Han havde i sin ungdom været vild og uregerlig, og han havde store planer for, hvad kongemagten kunne udvikle sig til. Han udvidede sin faste hær (hird), så ingen stormand følte sig mægtig nok til at gå imod ham. Så begyndte han at lave love, som gjorde kongemagten stærkere. Han bekendtgjorde, at alt det, som ingen ejede (havet og skovene), fra nu af skulle tilhøre kongen. Det blev de frie mænd meget vrede over, men de bøjede sig for kongen, når han forlangte heste til sine mænd, for

Frederikssund Museum

ellers kunne han forbyde bønderne at lade deres svin gå frit om i skoven og spise, hvad de kunne finde. Han kunne også finde på at forbyde folk i Skåne at fange fisk, hvis de ikke gjorde, som han sagde.

Kongen sendte sine fogeder ud for at opkræve bøder, afgifter og skatter. Der skulle betales bøder, hvis folk ikke mødte op, når de var indkaldt. Der skulle også betales bøder, når en mand havde gjort noget forkert. Fogederne gik sådan til den, at folk blev meget vrede på dem. Nogle af fogederne blev slået ihjel. I 1085 byder kongen at hele rigets flåde skal samles. Han vil erobre England, ligesom nogle af de tidligere konger havde gjort. Fra Norge har han fået lovning på 60 skibe, og senere vil 600 skibe fra Flandern støde til. Knuds kones far var konge i Flandern. Selv har Kong Knud 1000 skibe.

Kongen forsinkes på vej op til Limfjorden, hvor flåden var samlet. Han opholder sig i Slesvig helt ned ved den tyske grænse. Folk begynder at knurre og til sidst mister de tålmodigheden og sender kongens bror Oluf ned til Slesvig by, for at få kongen til at komme. Knud bliver vred og anklager Oluf for at være en forræder. Han bliver lagt i lænker og sendt i fængsel nede hos Knuds svigerfar i Flandern (Belgien).

I mellemtiden har besætningerne på nogle af skibene mistet tålmodigheden, og de er vendt hjem for at klare høsten. Kongen bliver vred og forlanger, at de skal betale en meget stor bøde for at drage hjem, før han selv har opløst flåden. Da folk hører om det, vokser vreden mod Knud.

Næste år i 1086 indkaldes flåden igen til at møde i Limfjorden, men nu bryder vreden ud i lys lue. Da fogederne har indkasseret nogle af bøderne på en hårdhændet måde, bliver nogle af kongens gårde brændt af. Specielt i fæstningen Aggersborg ved Limfjorden udbryder et oprør, som breder sig. Kongen flygter ned gennem Jylland sammen med sine brødre Erik og Benedikt samt en mindre hær af soldater. De når helt ned til Slesvig by. Her lykkes det at få fat i nogle skibe, som sejler Knud og hans folk over til Fyn. Her fortsætter flugten til Skt. Albani Kirke i Odense.

Forfølgerne er tæt på, og snart er kirken omringet. Folk er posteret forskellige steder ved døre og vinduer. Kongen selv lægger sig på knæ ved alteret og beder til Gud. En efter en bliver soldaterne hugget ned. Til sidst bliver Benedikt også slået ihjel. I sidste øjeblik lykkes det Erik at flygte. Endelig bliver Knud fældet af et spyd. Man ved ikke helt sikkert, hvem der gjorde det. Knud, Benedikt og 17 hirdmænd bliver begravet i kirken.

Snart efter får oprørerne fat i Oluf, som bliver løsladt fra fængslet. Efter at han har lovet at følge nogle gamle love, hvor de frie mænd beholder deres frihed og ikke skal betale så meget i skat, bliver Oluf konge.

Oluf har dog ikke meget held med sin regeringsperiode. Der udbryder en forfærdelig hungersnød. Der kommer en tørke, da kornet var sået og skulle vokse. Da høsten endelig kom, væltede det ned med vand, så de få strå, der kom op, skulle høstes ved, at man sejlede rundt på markerne og klippede aksene af lige i vandoverfladen. Samtidig rygtes det, at der er sket undere ved Knuds grav i Skt. Albani Kirke. Folk, der kom ind i kirken og bad ved kongens grav, kunne gå helbredte derfra, blev der sagt.